



Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

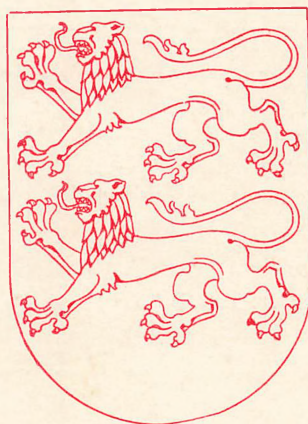
Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Sønderjydsk

MAANEDSSKRIFT



Udgivet af Historisk Samfund for Sønderjylland
ved Claus Eskildsen og H. Lausten-Thomsen

INDHOLD:

Andreas Lorenzen: Folkeminder fra Havetoft Sogn.

H. Lausten-Thomsen: Vor Julegave.

Indhold- og Stedfortegnelse.

ESBJERG BANK

Aktieselskab

Kongensgade 70

Esbjerg

Banken for Brørup og Omegn

Aktieselskab

Kontortid 10—12 og 2—4

BRØRUP

Spare- og Laanekassen for Fros og Kalvslund Herreder.

Kontortid 9—12 & 2—5

RØDDING

Sparekassen for Randers By og Omegn

Kontortid 10—1 og 3—5

„Telefon 3310 (4 Linier).“
Randers

Banken for Skanderborg og Omegn

Kontortid 10—3 Telefon 516 og 517

Skanderborg

Aktieselskabet

AARHUUS PRIVATBANK

Aktiekapital og Reserver ca. Kr. 18 Mill.

Aarhus
Hovedkontor

København
Nygade 1.

SPAREKASSEN

FOR ROSKILDE BY OG OMEGN

Stiftet 1833

Telefon 3000 - Kontortid 9-12^{1/2} og 14-16

Spare- og Laanekassen for Hobro og Omegn

HOBRO — Telefon 13

Holsted Spare- & Laanekasse

Kontortid: Holsted By 10—12 Fm. og 2—5,30 Eft.

Holsted St. daglig 10—12, Torsdag undtagen.

Føvling hver Torsdag Fm. 10—12.

AKTIESELSKABET

NORDISKE KABEL- OG TRAADFABRIKER

KØBENHAVN F.

Spare- og Laanekassen

i Aarhus.

St. Torv 6. Aarhus. Telf. 101

Kontortid: 10—1 og 2^{1/2}—5^{1/2}.

Graasten Bank ^A|_S

Kontortid 9—12 & 2—4

Lørdag 9—1

GRAASTEN

Spare- & Laanekassen for Kolding By og Omegn

Stiftet 1856

Reservefond ca. 1^{1/2} Million

Sparekassen for Haderslev Bys Omegn

Kontortid:

9—12, 2—4. Lørdag 9—1.

HADERSLEV.

Horsens Landbobank ^A|_S

Kontortid 9^{1/2}—2 og 4—5

HORSENS

Sønderjyllands Kreditforening

Haderslev

Reserveret

„B“.

Aktieselskabet

Handels- og Landbrugsbanken

Silkeborg

Telf. 1024 (4 Linier)

Aktieselskabet
Landbobanken i Skive

SALLING BANK

Kontortid: 9—12 og 2—5
Lørdag 9—2.

Telefon 700 . Skive



Sparekassen for Skagen og Omegn

Telefon 57

Skagen

Herning.

Vilh. Jensen

Murermester . Cementstøber
Tagsten . Mursten . Rør

Brande . Telf. 153

A. Jepsen

Trikotagefabrik

I/S BRANDE TEGLVÆRK

BRANDE

Vestergade 43 — — Telf. 221

HERNING

M. Dollerup Jensen & Co

Trikotagefabrik

Ikast

Telf. 225

Frede Sebbelin

Trikotagefabrik

Silkeborgvej 49

HERNING

THOMAS JENSEN

TRIKOTAGEFABRIK

IKAST . TELF. 136

H. C. Hansen

Trikotagefabrik

Ikast

Telf. 21

Thisted
Andels-Svineslagteri

Kirkegaard & Co A/S

Trikotagefabrik

HERNING

^A/_S **Kulkompagniet**

POUL KRØJGAARD

Trikotagefabrik

HERNING

Telf. 406

^A/_S De forenede
Kalkværker

Thisted

Thisted
Uldspinderi & Tæppefabrik A/S

H. BOLL
TRIKOTAGEFABRIK

Telf. 913

Herning

Aktieselskabet

Bing & Grøndahls Porcellænsfabrik

Vesterbrogade 149 — København

Telefon 2669 (Omst. til samtlige Afd.)



Den kongelige Porcelainsfabrik
& Fajancefabriken Alumina A/S

Dansk Galoche- og Gummifabrik

Aktieselskab



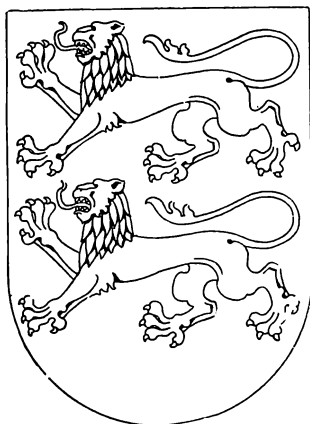
Nørre Farimagsgade 3-5. - København.

Reserveret

A. S. F.

Sønderjydsk

MAANEDSSKRIFT



Udgivet af Historisk Samfund for Sønderjylland
ved Claus Eskildsen og H. Lausten-Thomsen

18. Aargang

1942

T Ø N D E R A M T S C E N T R A L T R Y K K E R I

Jndhold.

Almindelig Historie.

<i>J. C. Christensen:</i>	Keldet i Fjelstrup Sogn	141
<i>Cl. Eskildsen:</i>	Hvorledes Kirstine Svendsdatter fandt det første Guldhorn	66
<i>Elisabeth Gommesen:</i>	Minder om min Fader, Godsinspektør Raunsø	121
<i>Jens Iversen:</i>	Den gamle Degnebolig og Skole i Sdr. Sejerslev	193
<i>E. Juhler:</i>	Frigaardene i Haderslev Herred	152
<i>J. Jørgensen:</i>	Sandemand Nis Petersen paa Ulleruplund	46
<i>Jens Chr. Lauersen:</i>	Degn Gammelgaards sidste Digt	138
<i>J. Lauritzen:</i>	Aaret 1842	16
<i>H. Lausten-Thomsen:</i>	Rejsen til Persien	69
<i>H. Lausten-Thomsen:</i>	Peter Hiort Lorenzen	201
<i>Michael Mikkelsen:</i>	To strenge Vintre	70
<i>P. H. Moos:</i>	Landboer	57
<i>P. H. Moos:</i>	Povlskro	198
<i>Jørgen Paulsen:</i>	Nogle Augustenborg Minder	161
<i>Jørgen Paulsen:</i>	H. C. Andersens Besøg paa Augustenborg	200
<i>Andreas Petersen:</i>	Spillemandsprivilegier i gamle Dage paa Vesteregnet	133
<i>Kr. la Cour Pedersen:</i>	Skodborghus	73
<i>Th. Petersen:</i>	Træk af Kolonien Sofiedals Historie	31

<i>J. Raben:</i>	Oldtidsminderne i Skelde Kob- belskov	1
<i>J. Raben:</i>	Dagbog-Optegnelser fra Krigs- fangenskabet i Fæstningen Torgau 1864	204
<i>August F. Schmidt:</i>	Træk af Skibelunds Historie	17
<i>August F. Schmidt:</i>	Mødet paa Fjellumhøj	194
<i>R. P. Sørensen:</i>	Nyt om Kulbrænding paa Tinglev Hedeslette	105

Personhistorie.

<i>N. V. Due:</i>	Slægten Due fra Emmerlev Sogn	193
<i>Cl. Eskildsen:</i>	En god Slægtsbog	55
<i>Elisabeth Gommesen:</i>	Minder om min Fader Gods- inspektør Raunsø	121
<i>F. Glahn:</i>	Slægten Vedel i Sønderjylland	127
<i>J. Jørgensen:</i>	Sandemand Nis Petersen paa Ulleruplund	46
<i>Jørgen Paulsen:</i>	Slægten Nansen i Møgeltønder Sogn	61

Af Dagens Historie.

<i>Cl. Eskildsen:</i>	Dansk og tysk Fødselsover- skud i sønderjydske Købstæ- der	33
<i>H. Lausten-Thomsen:</i>	Vor Julegave	236

Digte.

<i>N.:</i>	Gasse Høje	12
— — —	Degn Gammelgaards sidste Digt	139

Fra Sagn og Minder.

<i>Andreas Lorenzen:</i>	Gammel Sæd og Skik fra Havetoft Sogn	217
<i>Richard Michelsen:</i>	Drengene spurgte	71
<i>Hans Nissen:</i>	Gammel Folketro fra Emmerlev Sogn	140

Gammel Sæd og Skik.

<i>R. I. Schmidt:</i>	Fastelavnsgilde for 60 Aar siden i Øster Højst	137
<i>R. I. Schmidt:</i>	Ved Ølbrygningen	139

Rim og Remser.

<i>I. Damm:</i>	Fra Rødding	72
<i>Marius Kristensen:</i>	Gammelt Tøndersk Rim	71
<i>Anna Marie Lorenzen:</i>	Fra Tønder Egnen	72
<i>M. Michelsen:</i>	Bindebrev	72
<i>Richard Michelsen:</i>	Fra Aabenraa	72
<i>Mads Møller:</i>	Fra Rødding	72
<i>Nis Sahl:</i>	Mundheld	71
<i>Trinike Sahl:</i>	Kørnes Navne	71

Folkeminder fra Havetoft Sogn.

Optegnede af Andreas Lorenzen, Damholm.

HAVETOFT SOGN.

Havetoft Sogn i Angel bestaar af følgende Landsbyer: Havetoft, Holming, Hostrup, Thorsballe, Havetoft-Løjt, Bondesbøl, Damholm og Klapholt.

Havetoft Sogn er i flere Henseender et Grænsesogn. Angels fede og Gestens magre Jorder mødes her, men ogsaa paa anden Maade er det Grænseomraade, thi fra Sognets nordlige og vestlige Egne tyer Folk til Flensborg, fra den øvrige Del til Slesvig, naar der skal gøres Indkøb ud over det, som bruges til daglig. Dertil svarer, at Sognet indtil 1864 var delt mellem Gottorp (Slesvig) og Flensborg Amter og hørte til tre forskellige Herredsjurisdiktioner: Strukstrup, Satrup og Ugle Herreder. — Sognet hørte mellem Krigene til det blandede Distrikt med dansk og tysk Kirkesprog.

I ældre Tider, da Købmændene rejste med deres Varer, var Sognet ogsaa Grænsesogn. Købmændene fra Lübeck søgte Sognets sydlige og østlige Del, hvorimod Købmændene fra Flensborg kom i den nordlige og vestlige Del. Disse Forhold mærkes den Dag i Dag paa Sproget. Udtalen af det plattyske Maal, der tales i den Del af Sognet, der søgtes af de tyske Købmænd fra Lübeck, nærmer sig det rigtige Plattyske mere end i de Egne, der søgtes af de flensborgske Købmænd.

I det 18. Aarhundrede indvandrede der en Del tysktalende Familier (Kolonister) til den vestlige og nordlige Del af Sognet. Omkring Aar 1800 var den største Del af disse Familier gaaet over til at bruge Egnens

danske Maal. Lidt efter lidt gik man sammen med den indfødte Befolkning over til at tale det plattyske Angelbomaal, særlig efter 1864, først i Samkvem med sydligere Egne, dernæst i Hjemmene med Børnene og videre hen ogsaa i Samkvemmet inden for Sognets Grænser. I Dag tales der overalt Angelbo-Plattysk i Sognet, men i 1890'erne var der ikke saa faa i Sognet, der talte Dansk, særlig i Smaakaarsstanden.

Befolkningen er særpræget af Naturen. De Folk, der bor i den nordlige og østlige Del af Sognet, er mere indesluttede af Væsen over for Fremmede end Befolkningen i Sognets andre Dele. Dog gælder her som overalt i Angel, at den hjemmehørende Del af Sognets Beboere har holdt fast ved Sagn og gamle Folkeminder, som de tog i Arv fra længst henfarne Slægter.

Andreas Lorenzen.

A. Sagn.

KONG DAN.

Øst for Havetoft, hvor Vejen over Bondesbøl gaar til Damholm, ligger der en Bakke, som hedder Danbakke. Ved dette Navn kaldes den den Dag i Dag, skønt det vel er mange Hundrede Aar siden, at den fik dette Navn.

Danbakke selv er ikke en Kæmpehøj, men en langstrakt, naturlig Bakke; men omkring den findes eller rettere sagt fandtes der for et halvt Hundrede Aar siden mange Kæmpehøje. De fleste af dem er nu sløjfede.

To store Sten har været rejste i Nærheden af Danbakke. Der fortælles, at de var Minder fra forhistorisk Tid. De var rejste til Minde om et stort Slag, der engang udkæmpedes her. Den ene af disse Sten ligger nu (1934) væltet ned i en Tørvegrav. Det var Kong Dan, der kæmpede her med sin Hær. Der var stort Mandefald. De faldne Krigere blev gravlagde her, idet der blev kastet Jord over dem, og derfra stammede Gravhøjene.

Een Nat hvert Aar ved den Tid, da de lyse Nætter ender, staar alle Krigere frem. Da ses Kong Dan i Spidsen for sine Folk komme ridende fra Thorsballe over Markerne over til Havetoft. Paa Danbakke vrimler det denne Nat med Krigere. Naar Maanen skinner, saa glimrer og funkler Danbakke, som var den af eneste Guld.

Efter en 82 aarig Meddelelser.

KONG FRODES GRAV.

En Kone, der er født 1850, fortæller:

Lidt Sydøst for Thorsballe er der en Dalsnævring. Mod Vest var der ikke til at færdes over Dalen, mod Nord og Øst var der store Strækninger af Súmp og uigennemtrængelige Skove. Der var dybt og bredt Vand baade Vest og Øst for Thorsballe, kun et Sted Syd for Thorsballe var der til at komme over. Kong Frode var kendt med disse Forhold. Mere end een Gang slog han Lejr Nord for Dalen, og Snævringen uden for Thorsballe lod han bevogte.

En Gang, da Kong Frode laa i Strid med en Fjende, slog han Lejr ved Thorsballe. Fjenden mødte her og vilde frem gennem Dalsnævringen. Han stormede flere Gange forgæves, og der var saa stort Mandefald hos Fjenderne, at Vandet i Dalen var farvet rødt af Blod. Til sidst blev Fjenden slaaget paa Flugt og drog den Vej tilbage, han var kommet.

Da Kong Frode var blevet gammel, lod han sine Mænd kalde sammen. Han bad dem om, at de, naar han var død, vilde køre hans Lig til Thorsballe. Her vilde han begraves, paa den Plads, hvor han havde kæmpet mod sine Fjender.

Da Kong Frode saa var død, blev hans Lig bragt til Thorsballe og lagt i Grav der. Hans Mænd bar saa megen Jørd sammen, saa det blev til en stor Høj, der dækkede Kongens Lig.

GULDSPINDEHJULET I HØJHOLT MOSE.

En 73 aarig Meddeler fortæller:

Paa Mosen Syd for Højholt, som ligger op til de Klapholt Jorder, blev der i sin Tid fundet en Del Ting, der var af Guld. Sagnet fortæller, at General Stenbock har gravet disse Ting ned her. I Mosen ligger der ifølge Sagnet et Spindehjul, der er af det pure Guld. Dette Guldhjul havde en Brud tinget sig af sin Fæstemand i Brudegave.

Da Brudgommen var paa Vej til sin Fæstemø med Hjulet, for han viild, gik ud paa Mosen og sank i her. For at redde Livet gav han Slip paa Guldspindehjulet, der sank ned i Dybet og ligger der endnu.

Der kommer dog en Dag, hvor Guldhjulet findes. Men det sker først, naar der er Nød paa det Sted, hvortil Guldhjulet var tænkt givet som Brudegave.

B. Den Onde, Hekse, Maren, Underjordiske.

DEN ONDES TRÆ.

Hvert Barn i Havetoft Sogn ved den Dag i Dag, at den Onde har sit eget Egetræ i Sognet, og at han endnu stadig holder til der. Træet staaer ved Kirkevejen fra Damholm til Havetoft, og den Onde gør her en Mængde Fortræd for dem, der gaar eller kører forbi.

En Bro i Skellet mellem Damholms og Havetofts Jorder kaldes »den Ondes Bro«. Her var det, at den Onde engang blev narret for sit Bytte, og siden da er der ingen, der har set noget til ham her; men Broen har beholdt sit Navn.

Den Onde var før ude om de Havetoft Sogns Hekse. I gamle Dage var der mere end een Heks i hver Landsby. Den Onde havde Ret til at faa hver tolytte Heks, og han hentede hvert Aar een Gang een Heks fra Sognet. Da der kun findes ni Landsbyer i Sognet, maa der have været mere end een Heks i hver By.

Endvidere ved man her i Sognet, at der Nytaarsnat, naar Klokken er 12, skal laves al den Støj, som man kan afstedkomme, thi saa flygter den Onde bort fra Stedet, og han prøver ikke igen før næste Nytaarsnat at faa Indpas paa et Sted, hvorfra han er flygtet.

Saadan fortæller en 84 aarig Meddelerske.

HEKSE VOLDER MAANEFORMØRKELSE.

For en 70 Aar siden var det endnu en udbredt Tro, at det var en eller anden Heks, der var Skyld i, naar der var Maaneformørkelse. Det var ikke enhver Heks, der kunde formørke Maanen, det var kun en særlig stærk Heks, der kunde gøre det. Den Slags Hekse kunde selv den stærkeste Heksemester ikke magte.

Efter en Meddelerske, der er 87 Aar gl.

HVORLEDES EN HEKS MISTER SIN STYRKE.

Det ser ikke godt ud for en Heks, der kommer til at skære sig paa en Kniv, saa Saaret bløder. Falder der blot en eneste Draabe Blod fra Saaret ned paa Jorden, saa kan Heksen ikke udrette Ondskab for Fremtiden. Heksens Kraft og Styrke er da brudt for steds.

Efter en 87 aarig Meddeler fra Sognet.

VÆRN MOD HEKSE.

Et sikkert Værn imod, at en Heks kan komme til at øve ondt, er en Kvist af en Røn, af Busk eller Træ, der ikke vokser paa Jorden, men paa et andet Træ eller en Mur.

Hvor en Kvist af en saadan Røn sættes over en Dør, der kan en Heks ikke skaffe sig Adgang. Er Kvisten plukket eller skaaret af Rønnen en Torsdag, saa kan selv den stærkeste Heks ikke skaffe sig Adgang.

Blade af den Røn, der vokser op andet Steds end fra Jorden, kan, naar de blandes sammen med Jord fra et Gravsted, frigøre det, en Heks har forgjort, saa at Heksen mister sin Magt over det.

Efter en 83 aarig Meddelel.

NATMAREN.

Nattemare var frygtet af de allerfleste Mennesker. De, der havde været udsatte for det een Gang, fortalte, at de saa et grimt, lille Menneske sidde paa skrævs over Brystet, uden at de kunde skræmme det bort.

Nattemaren kunde man holde sig paa Afstand ved, at man, naar man gik i Seng, traadte baglæns hen til Sengen og lod det Fodtøj, man havde paa, staa med Hælene vendt til Sengen, hvorpaa man ogsaa lagde sig baglæns op i Sengen.

Efter en 87 aarig Meddelel.

HYRDEDRENGEN OG DE UNDERJORDISKE.

For mange Aar siden laa der paa Heden mellem Hostrup og Holming en Hyrdedreng og vogtede Kvæg mellem de mange Sandbakker, som dengang var her.

En Dag ved Solnedgangstid, da Mosekonen bryggede, saa der laa en let Dis ind mellem de mange Bakker, var Drengen blevet tørstig. Han ledte efter Vand, men fandt intet. Paa en Gang stod der en Kone foran ham og spurgte: »Hvad leder du efter?« — »Jeg leder efter Vand, jeg er blevet tørstig«, var Hyrdedrengens Svar. — »Stil dig ved min Side«, sagde Konen. Det gjorde han, og straks mærkede han, at Tørsten slukkedes. Nu saa han ogsaa, hvilken Kone det var, der stod ved hans Side; det var en af de Underjordiske, som boede i de Bakker, der var paa Holming Hede. Hun havde givet ham Die, og det var den, der havde slukket hans Tørst.

Efter at Hyrdedrengen havde diet en Underjordisk, var han synsk. Alt, hvad han saa paa, var nu helt anderledes for ham end før, og siden den Dag led han aldrig Tørst. Overalt var der Drikke til ham, naar han var tørstig.

Efter en 86 aarig Meddelerske.

JORDDRENGENE (UNDERJORDISKE)

Paa Hostrup Grund, ud mod de Thorsballe Jorder, er der nogle høje Bakker. I dem holdt der »Erdjungens« (= Jorddreng) til. Disse Bakker kaldes »de Hostrup Bakker«.

Ved et Tilfælde kom det ud blandt Folk, at det var der, de Underjordiske holdt til. Det var en Skrædder, Heldt hed han, som en Nat, da han fra Hostrup gik ad Spanggade mod Thorsballe, mødte dem. Da de saa Skrædderen, løb de over til de Hostrup Bakker, og han saa, at de forsvandt i den Bakke, der laa nærmest ved Spanggade.

Efter en 92 aarig Meddelerske.

C. Hensættelser og Forvarsler.

ET BRANDTRÆ.

Syd for den første Gaard i Thorsballe, naar man kommer øst fra, vokser der i Engen et Egetræ. I det er Gaardens Brand engang blevet sat hen. Saa længe Egetræet faar Lov til at vokse paa denne Plads, er den Ild, der skal ødelægge Gaarden, bundet i det.

Peter Christiansen, der var født 1852 paa Gaarden, sagde en Gang til min Onkel, da han vilde rydde Egetræet: »Lad være med det, thi ellers brænder Gaarden«, og Træet fik Lov til at gro videre, — fortæller den 47 aarige Meddeler.

HENSAT GIGT.

En 92 aarig Meddelerske, der er født i Thorsballe Nørreskov, fortæller: Min Mor led meget af Gigt. Hun fik engang det Raad at lade Gigten hensætte i et Egetræ. Det gjorde Fader, og Moder blev rask igen.

Fader klippede lidt af Moders Nakkehaar, lagde det i Papir og bragte det hen til Egetræet, der groede i Nærheden. Fader borede saa et Hul i Træets Stamme, lagde Moders Nakkehaar ind i Hullet og proppede det til med en Træprop, som han drev ind med en Hammer. Det var jo en nem Maade at blive Gigten løs paa.

HENSAT GIGT.

Paa den Ejendom i Hostrupskov, der nu tilhører Hans Finsen, groede der paa en Mark et stort Egetræ. Der blev sagt, at det skulde lades i Fred, thi Gigten var sat hen i det. Den, der gjorde Træet Fortræd ved at fælde af dets Grene eller ved at rydde det, vilde derefter faa Gigt.

Hvem det var, der ryddede Træet, ved jeg ikke, siger den 60 aarige Meddeler, men jeg husker, at der blev talt om, at han var død af Gigtfeber.

FORBRAND.

Naar en Ildebrand ses i Forbrand, kan den, i det mindste en Tid lang, afværges ved, at den, som ser Huset brænde, gaar hen til det, tager fat med Haanden om noget Tag paa Huset og river det til sig. De Straahalm, der er revet ud af Taget, skal tælles. Lige saa mange Straahalm, man holder i Haanden, lige saa mange Aar er Branden sinket.

Efter en 87 aarig Meddeler.

FORVARSEL OM KRIGEN 1864.

Min Moder var født 1819. Hun sad en Aften noget før 1864 og spandt Garn. Hun gik ud i Køkkenet for at hente et eller andet og kom da til at se ud ad Køkkenvinduet, hvor der var et Stendige udenfor. Det var mørkt, men Diget var oplyst, og det glimrede og flimrede der. »Hvad er dog det, kom og se!« raabte Mor; men da var der intet at se paa eller ved Stendiget. Det var Forvarsel.

Fra Slutningen af 1863 og ind i det nye Aar laa der danske Soldater i Kvarter i Thorsballe Nørreskov. En Dag sad, stod og laa der Soldater ved Stendiget. De pudsede og lagde de pudsede Genstande paa Diget. Solen skinnede paa de blanke Ting, saa de glimrede og flimrede. Det var det, Moder havde set i Forvarsel!

Efter en Meddelerske, der er født 1850.

FORVARSEL OM LIG.

Min Fader, siger den 92 aarige Meddelerske, var Hjuler i Thorsballe Nørreskov. Da jeg var 10 Aar gammel, var der en Mand herfra, der sagde til ham: »I Aftes, da jeg kom forbi her, da stod Ligvognen (en Stadsvogn, som de her brugte til at køre Lig hen ved Begravelser) ved dit Værksted«. — »Vognen har ikke været her«, sagde Far. Det var Forvarsel, Manden havde set.

Der gik nogen Tid, saa blev den omtalte Ligvogn kørt op foran Værkstedet. Der skulde fælges et Hjul op, da der var død en Mand i Thorsballe Nørreskov, og Vognen skulde bruges til at køre Liget til Havetoft.

VARSEL VED SAANINGEN.

Hvis den Mand, som tilsaar en Ager, glemmer at saa et Kast, saa varsles der derved et Dødsfald inden for den Familie, som ejer Ageren.

Efter en 72 aarig Meddeler.

NYTAARSNAT PAA KIRKEGAARDEN.

Mangen en, der Nytaarsnat i Midnatstimen er gaaet Fodstien over Havetoft Kirkegaard, har faaet sig en ikke helt lille Forskrækkelse. Næppe var han traadt ind paa Kirkegaarden, saa brændte der Lys her, ikke et, men mange. Der var ikke lige mange hvert Aar, og de brændte heller ikke de samme Steder.

Disse Lys varsler for dem, der i det nye Aar skal begraves paa Kirkegaarden. For hvert Lys der brænder vil der i det nye Aar paa dette Sted blive gravet en ny Grav.

Efter en Meddelerske paa 87 Aar.

LYGTEMÆND.

Ved Vejen fra Damholm til Bondesbøl er der Vest for Vejen, i Nærheden af Solbærkjær, en Mergelgrav ind til dens Sydside. Her holdt to Lygtemænd til. De stod ganske roligt ved Siden af hinanden. Saadan var det Nat efter Nat gennem mange Aar for en 70 Aar siden.

Der blev engang sagt, at de to Lygtemænd varslede for en Ulykke her ved Mergelgraven. Børnene blev advarede mod at komme i Nærheden af den, og de voksne, der skulde forbi, gik over i Vejens modsatte Side, naar de kom til Mergelgraven.

Saadan fortæller en 87 aarig Meddeler.

D. Gengangere og Spøgelse.

GENGANGEREN PAA HOLMING HEDE.

Fodstien, der gik over Holming Hede til Hostrup og Havetoft, var før kendt viden om, fordi en Genganger holdt til paa et Sted, hvor den gik over et Markstel. Mange Mennesker har mødt ham paa dette Sted.

Engang, da to Mænd kom langs med Fodstien til Markskellet, hørte de, at Gengangeren sagde: »Hvor skal jeg sætte Pælen?« Da tog den ene af Mændene Mod til sig og sagde: »Du skal sætte Pælen der, hvor du tog den«.

Efter den Tid var der ingen mere, der traf Gengangeren paa Holming Hede.

Efter en Meddeler, der er 82 Aar gl.

GENGANGEREN PAA HAVETOFT HEDE.

Der var i gamle Dage ikke et Skel mellem alle de Jordskifter, der laa paa Havetoft Hede. Der var vel aftalt saadanne Skel, men der var ikke sat Mærker, saa der meget ofte var Strid om Skellet. Man beskyldte gensidigt hinanden for, at Naboen var kommet før nær ved at pløje Jorden ind til sit eget Grundstykke.

For et halvt Hundrede Aar siden var der mange, der havde set, at der Nat efter Nat gik en Mand paa Havetoft Hede og pløjede. Han skød selv Ploven foran sig, og den Jord, han pløjede op, væltede tilbage i Plovfuren. Det var en Genganger. Han havde pløjet Jord fra sin Nabo til sin egen, og efter sin Død skulde han nu sone Tyveriet. Han skulde pløje den Jord, han stjal fra sin Nabo tilbage, før fandt han ikke Ro i sin Grav. Men det lykkedes ikke, thi Jorden faldt stadig tilbage i Plovfuren. Gengangeren skulde have Hjælp, og det har han vist faaet, thi nu ses han ikke mere paa Havetoft Hede.

Efter en 68 aarig Meddeler.

BARNET SOM GENGANGER.

En 81 aarig Meddeler fortæller, at der ved Havetoft boede en Kone, der havde født et Barn, som hun slet ikke var god ved. Hun lod det, saa lille det var, skøtte sig selv. Hun brød sig kun om at gaa fra

Sted til Sted og sladre. Saadan gik der et Aars Tid, og Barnet var nu saa usselt, at det kun var Skind og Ben. En Dag, Barnets Moder var ude omkring for at sladre, døde Barnet; det laa død, da hun naaede hjem.

Efter Barnets Død blev Konen mere hjemme. Det kunde Folk ikke forstaa. Naboerne lagde Mærke til, at hun saa mere og mere sølle ud, alt som Dagene gik. Hun gaar i sig selv, sagde de. Men saa en Dag fik de Rede paa, hvad der var i Vejen. Konen fortalte: »Straks den første Aften, efter at mit Barn var død, stod det ved m'in Seng. Det blev staaende der hele Natten og klagede sig, og saadan er det gaaet hver eneste Nat siden. Mit Barn lader mig ikke faa Ro; det piner mig nu efter sin Død, fordi jeg ikke plejede det, da det levede«.

DET HVIDE SPØGELSE.

Den sydlige Kirkevej fra Damholm til Havetoft er kendt paa Egnen, fordi det spøger her, baade det ene og det andet Sted. Især er det galt i Kolk, der hvor Vejen gør en brat Drejning, hvor en smal Jordlod ligger ind til Vejen. Der holder der et Spøgelse til.

Dette Spøgelse har jaget mangen én en slem Forskrækkelse paa.

En Mand fra Damholt, der døde for en halvtreds Aar siden, fortalte, at han havde mødt dette Spøgelse to Gange. Det havde en hvid Dragt paa. Det holdt til paa den smalle Jordlod, hvor det fulgte ham, saa længe han var ud for den. Stod han stille, saa stod det ogsaa, gik eller løb han, saa bar det sig ad paa samme Maade. Var jeg blot et Skridt forbi den smalle Jordlod, saa var det sporløst forsvundet, sagde Manden.

Fortalt af en 73 aarig Meddelel.

DET GLOENDE SPØGELSE.

Paa Hostrup Mark, ikke ret langt fra Sogneskellet mellem Havetoft og Store Solt Sogne, ved den gamle Landevej, ligger Kæmpehøjen Joelsbjerg. Her saa Folk, der gik forbi, før et Spøgelse, der viste Tænder, som var gloende.

Saadan mødte nogle Mænd for en 50 Aar siden en Gang dette Spøgelse. Da de var ud for Joelsbjerg, kom det dem i Møde og viste de gloende Tænder. Mændene flygtede over Hegnet ind paa en Mark, men det blev staaende ved Hegnets Vejside og viste de gloende Tænder,

Sønderjydsk Teglintudstri

Nordre Fasanvej 217 - København N.
Telf. C. 4520 - Tæge 1700 - Tæge 1717

Facadesten, flammede Sten, Tagsten, Drænrør
Alle Bygningsartikler

Forlang **Gulvtæpper**

fra

Sønderjydsk Tæppefabrik

A. R. KJÆRBY

Højer

De Forenede Teglværker ved Aarhus. Aktieselskab

Tlf. 644. Kontor: Parkallé 15, Aarhus. Tlf. 6444.

Facadesten, Tagsten, Radialsten, glass. Tagsten og Mursten

Paasch & Larsen, Petersen

Aktieselskab

HORSENS

Telefoner: 207 -- 807 -- 808

Graasten

Teglværk

GRAASTEN

Restaurant

Bryggergaarden - Odense

Byens bedste Spisested

D. I. S.

Skal man til og fra

Sønderjylland

benytter man

Sydfynske Jernbaner

Frøcontoret

(for undersøgt Markfrø)

(Grundlagt 1887)

KOLDING

Pindstrup Mosebrug

SAVVÆRK & EMBALLAGEFABRIK

Telefon Pindstrup { 13
18

Leveringer under Statsfrøkontrollens selvvirkende Kontrol.
Antager Frøavlere

Aktieselskabet

Dampmøllen Victoria

Odense

Rio Radiatorer

Ribe Centralvarme-Komfurer

Ribe Centralvarme-Kamin

Ribe Kakkellovne

Ribe Kaminer

Eriksen & Christensen

Aktieselskab

Korn og Foderstoffer

Esbjerg

A/S Ribe Jernstøberi

Ribe Telf. 261 (2 Linjer)
Grundlagt 1848

Otto Hausgaard

Julius Kristiansen & Sønner

Fiskeeksport

Hirtshals

A/S **ALFRED BENZON**

Halmtorvet 29. Central 194.

KØBENHAVN V.

Ja - men
Jmas Kaffe
Erstatning
smager bedst

Carl Schepier, København. Etbl. 1895.

Haslev Gymnasium - *Kostskole for Dreng*

Eksamensret til Mellemkole-, Real- og Studentereksamen.

Alle Oplysninger ved Henvendelse til

Peter Kæstel, Rektor. Haslev.

Stenhus Kostskole

HOLBÆK

Rektor Svend Larsen

Brug Sønderberg Garn fra

A/S Det Nordiske Kamgarnspinderi
Sønderberg

DIPLOM-IS.

Haderslev Telef. 1160

Vejen Telef. 3

A/S Sønderjydsk Frøforsyning

Frøavl og Frøhandel, Aabenraa

BRUN & SØRENSEN A/S

Kgl. Hofleverandør
grundlagt 1893

INGENIØRFORRETNING

Varme - Sanitet - Gas - Vand - Elektricitet

AARHUS

Kannikegade 18

Tlf. Nr. 4362 - 4363 - 4364

KØBENHAVN

Niels Ebbesensvej 20

Tlf. C. 5036

Køb dansk Arbejde!

Haderslev Amts aut. Destruktionsanstalt

Telefon Hammelev 32.

Selvdøde og syge Dyr afhentes overalt i Distriktet.

SØREN LØTH & SØNNER

Fiskeeksport

Telf. 24 og 22

Telgr. Adr.: Løth

Hirtshals

A. WILHELMSSEN

Fiskeeksportør

Telf. 49

Hirtshals

Telf. 49

Gymnastikhøjskolen

i Ollerup

Højskole for Mænd fra 3. Novbr. til 30. Marts med Lederuddannelse i Gymnastik, Svømning, Idræt, Boldspil og Ridning. Skoleplan med Oplysninger - ogsaa om Amtsunderstøttelse og Hjælp fra Elevforeningen - ved

NIELS BUKH

Ladelund Landbrugs- og Mælkeriskole,

Brørup St.

5 Mdrs. Landbrugskursus Nov.-Marts

9 — do. Novbr.-Juli

8 — Mælkerikursus Sept.-April

Uddannelse af Kontrolassistenter.

J. C. Overgaard.

Fagskolen for Kvinder „Askovhus“ Sønderborg

Kvindeligt Haandværk.

Husligt Erhverv.

Syning - Tilskæring.

Broderi-Vævning

Nærmere ved

Forstander Frk. Paula Trock.

Snoghøj Gymnastikhøjskole Fredericia.

3 Maaneders Sommerskole.

5 — Vinterskole.

Skoleplan sendes.

Jørgine Abildgaard. Anna Krogh.

Marie Christensen

Hjemmebageri & Conditori
med Thesalon

Bispetovr - Aarhus

Telefon 1939 - 3222

Cyklebanens Restauration

Ordrup — — Aaben hele Aaret

Axel Nielsen.

ASMUS HANSEN

Kolonial- og Kortevarer
en gros

Haderslev

Dyckjær & Christensen

Fiskeeksport

Ringkøbing

J. Husted Abildtrup & Co

Tricotagefabrik - Herning



„DANETTA“

Nielsen & Langelund

Telf. 74 - Herning

S. Truelsen & Søn
Trikotagefabrik
HERNING

Jens Krøjgaard

HERNING

Knud Damgaard
TRIKOTAGEFABRIK

Nr. Alle 10

HERNING

Jensen & Kragelund
Trikotagefabrik

Grønnegade 21

HERNING

Textilkontoret

Hans Olaf Christensen

Nielsen & Andersen
TRIKOTAGEFABRIK

Fyensgade 70

HERNING

Telf. 336

Herning

Jydsk
Trikotagefabrik A/S
IKAST

JESPER NIELSEN

TRIKOTAGEFABRIK

Vestergaard Poulsen
TRIKOTAGEFABRIK

Telf. 117

IKAST

HERNING

Hans Jensens Eff.
Trikotagefabrik

IKAST

Trikotagefabriken

„BJØRN“

IKAST

IKAST SKAANERFABRIK

P. Chr. Mikkelsen

IKAST

G. VAADDE NIELSEN

VÆVERI & STRIKKERI

TELF. 109

IKAST

Pallesen & Maibom

Telf. 222

Herning



1/s J. JUNGET
Træbearbejdningmaskiner

Telefon 36

HERNING

**AKTIESELSKABET
RANDERS REBSLAAERI**
R A N D E R S

Brunkul

Branchens største Forretning

SIGURD MADSEN

Herning Telefon 203 og 204.



Det rigtige Sted for Indkøb af moderne
Trikotage er hos

M. MADSEN A/S

Vestergade 7 — Silkeborg.

Skagen Kul & Trælastforretning

STATSANERKENDT

STATSKONTROLLERET

Andels-Pensionsforeningen.

(gensidigt Pensionsforsikringselskab)

Telf. Central 2728

Vestre Boulevard 47 Kbhvn. V

Kollektive Pensionsforsikringer

Frederikshavns Fiskeauktion

Joh. Thyrring

Telegramadresse: Thyrring

Telefon 13

J. P. Hjermitslev
FISKEEKSPORT

Telefon 16 og 17

Hirtshals

Søren Engsig's Boghandel

Telf. Nr. 9 - 79

SVEND ENSIG

Postgiro 7778

FREDERIKSHAVN

Lyngby Cementstøberi

C. M. NIELSEN

TELEFON 330

Fremvej 1b. Gyldendalsvej 6

Poul Clausen

Brørup - Telf. 179

Stole og Møbler

Skive Kaffe-Risteri

Aktieselskab

Skive

Graasten Husholdningsskole

m. Barneplejeafdeling

5 Mdrs. Husholdningskursus
begynder 4. Maj og 4. Novbr.

Plan sendes.

Olga Reppien og Ebba Drewes.

**Det kgl. octr. alm.
Brandassurance-
Compagni**

Stiftet 1798

— tegner
alle Arter
af Skades-
forsikring

Hovedkontor:

Højbroplads 10
København K
Tlf. Cent. 447

Th. Hansen

G. M. Forhandler

Søndergade 15 Telf. 311

FREDERIKSHAVN

Cloos Lorentzen

Aktieselskab

Frederikshavn

Reserveret Ø.



til Midnatstimen var forbi. Først da forsvandt det, og Mændene kunde nu fortsætte Vejen.

Dette gloende Spøgelse vogter den Skat, der er gravet ned i Joelsbjerg, fortælles der.

Efter en 86 aarig Meddeler.

SPØGELSESET VED AALSBJERGHUL.

Det spøger, siger den 87 aarige Meddelerske, lidt Vesten for Havetoft-Løjt i Nærheden af Kirkevejen til Havetoft. Her er der en Mark, som kaldes »Ålsbarglok« = Aalsbjerggul. Hver den, der ved Nattetid her gik forbi paa Kirkevejen, saa, at det var ganske lyst, og at der her gik en hvid Skikkelse frem og tilbage. Den havde sit Blik vendt mod Jorden; den ledte efter den Skat, der var gravet ned her.

PUDELHUNDEN PAA KIRKESTIEN.

En Meddeler, der er 50 Aar gammel, fortæller:

Noget Vest for Thorsballe, ud for Kirkevejen, der kaldes Spang, gik Kirkefodstien efter Havetoft til ud til Landevejen ved Hostrup Kro. Nu er der ingen, der gaar den Fodsti.

Ved Aften gik Folk fra Egnen før ikke ad denne Sti, thi omtrent midtvejs mellem Thorsballe og Hostrup spøjte det. Man mødte altid der en sort Puddel, som fulgte det Menneske, der havde vovet sig derhen, et Stykke Vej.

SPØGERIET I SPANGGADE.

En Vej fra Thorsballe ud til Hostrup kaldes Spangstråt = Spanggade. Paa denne spøjte det et Sted; det var der, hvor Vejen er smal-lest, og hvor der som Regel var høje Hegn ved Vejens Sider.

En Aften sent, det var henved Midnat, er der to Karle, der skal til Hostrup. De vidste godt nok, at det spøjte ved Vejens ene Side, men de sagde: »Vi er to, saa gaar det nok«. De gav sig paa Vej efter Hostrup til, og alt gik godt, indtil de kom til det Sted, hvor Spanggade er helt smal. Da hørte de, at der blev raslet med Jernlænker ved Vejens ene Side. De standsede, men saa hørte de ikke noget; de gik

videre, men saa raslede det igen; de blev staaende, saa var alt stille; de flyttede et Ben, men da raslede det værre end før. Nu havde de faaet nok af det, de vendte omkring og løb efter Thorsballe til. De sagde: »Aldrig mere faar nogen os til at gaa ad Spanggade ved Nat-tetide«.

Efter en 78 aarig Meddeler.

SPØGELSESLEDDENE.

Vest for Damholm, hvor en Markvej drejer af mod Syd fra Kirkevejen Damholm over Bondesbøl til Havetoft, og hvor Kirkevejen gør en Drejning mod Nordvest, staar der to Markled ved Siden af hinanden ud til Vejens Nordside, og paa Vejens modsatte Side staar der endnu et Led lige over før de andre. Det ene af de to Markled ved Siden af hinanden fører ind til den Mark, der hedder Tydal, i Folke-munde kaldt »Tyddel«. Folk, der ved Nat skal gaa Vejen over Danbakke, sagde før, ja siger endnu: »Bare jeg var forbi ved Spøgelses-leddene!« Saadan kaldes de tre Markled.

Det spøger nemlig her. Den Vejfarende ser her en Kvinde, ved hvis Side der gaar en Hund, en hvid Spids. De kommer fra det Markled, der ligger ved Siden af Leddet ind til Tydal. Kvinden gaar, fulgt af Hunden, over Vejen til Leddet paa den modsatte Side, vender her og gaar derpaa over til Leddet, der fører ind til Tydal. Hun og Hunden fortsætter over Marken til Mosen Tydal, hvor de begge forsvinder.

Det er en Genganger, der gaar her, for at ingen skal gaa til Tydal Mose.

Efter en 87 aarig Meddelerske.

E. Gammel Folketro.

THORS KILDE.

Neden for Spanggade, omtrent midtvejs mellem Thorsballe og Hostrup i de Enge, der kaldes Spangeng, er der en lille Høj, som kaldes »Apelholm« = Æbleholm. Højen er omgivet af store Tjørn, desuden vokser der 6 Egetræer og en Poppel paa Æbleholm. Ved Højens Fod rinder der en Kilde op af Jorden. Dens Vand løber mod Vest. Det er Thors Kilde.

Til Thors Kilde strømmede før syge Mennesker i store Skarer. De

søgte Helbred ved Kildens Vand, de drak ved Kilden af det, og mange fandt Lægedom derved.

Det hænder endnu, at Folk fra Egnen henter Vand her. De siger, at det styrker den svage, siger den 79 aarige Meddeler.

JERUSALEMS SKOMAGER.

Hvor Jerusalems Skomager har hvilet sig paa en Harve eller Plov, der gror der herefter kun Tidsler og andet Ukruddt.

Jerusalems Skomager er en ganske lille Mand. Han er ikke større, end Verdens største Mands Arm er lang. Det Tøj, han har paa, er overgroet med Mos, der er saa langt, saa det naar ham til Taaspidserne.

Efter en 92 aarig Meddelerske.

HYLDETRÆET.

Det Menneske, der volder en Hyld Fortræd ved at save eller skære Grene af det eller ved at grave saa nær ind til det, at Hyldetræet visner, det sygner hen, ligesom Hyldetræet gør det.

Skal der af en eller anden Grund skæres Grene af et Hyldetræ, saa skal den, der gør det, forinden spørge Hyldetræet om Lov dertil. Skal et Hyldetræ ryddes, saa skal den paagældende, inden der begyndes paa Arbejdet, sige, at der plantes et andet Hyldetræ i dets Sted, thi ellers dør den, der rydder Hyldetræet.

Efter en Meddeler, der er 73 Aar gl.

VIND OG VEJR I FOLKETROEN.

Lægger der sig Rim paa Busk og Træ, saa trækker det op til Uvejr, inden tre Dage er gaaet.

Ved haard Frost slaar Muren Rim, naar der er Tø i Udsigt.

Rim paa Frugttræer før Kyndelmisse er af det gode, thi da kan der til Sommer ventes en god Frugthøst. Rim paa Frugttræer efter Pedersdag er af det onde, thi da kan der kun ventes en ringe Frugthøst til Sommer.

»Peder lægger eller bryder Bro«, siger man. Det vil sige, at Peder (Persdag den 22. Februar) enten lægger Is paa Vandet eller bryder Isen.

»Har Peder Skæg, saa holder Frosten ved«, siger man. Det vil sige, er der Persdag Istapper ved Husets Tag, saa vedvarer Frosten.

NAAR MAN PLUKKER FJERKRÆ.

En 84 aarig Meddeler fortæller:

Naar man plukkede («rappede») Fjerkræ for at bruge Fjerene til Sengeklæder inden for Familien, saa var det altid den ældste Kvinde, der skulde gøre det. Der var Fjer under ethvert Fjerkræ's Vinger, som ikke maatte plukkes og blandes med de andre Fjer, thi de afstedkom Uro. Blev saadanne Fjer sammen med de andre stoppet i en Dyne, saa kunde den, der laa paa Dynen, ikke dø en rolig Død.

HALMVISKEN I TRÆSKOEN.

Før, da alle gik i Træsko, tilpassede de dem, saa de var saa store, at der foruden Foden kunde være en Halmvisk i dem. Det varmede Foden og sled heller ikke saa haardt paa Strømperne.

En brugt Halmvisk maatte man ikke omgaas lets'ndigt. Den maatte ikke kastes bort, uden at de flettede Halmstraa var løst ud af hinanden, da Halmvisken ellers kunde volde en Ulykke. Hvis et Dyr, der er drægtigt, gaar hen over en saadan Halmvisk, kaster det.

Efter en 84 aarig Meddeler.

TRÆSKOEN VISER RETNING.

Naar man har tabt det ene eller andet, eller naar der er løbet et Dyr bort, som man ikke kan finde, da kan man ty til de Træsko, man har paa Fødderne. Man kaster en Træsko fra sig. Det tabte eller bortkomne findes da i den Retning, hvor Træskoens Snude viser hen.

Efter en 84 aarig Meddeler.

VÆSELEN.

En Væsel kaldes endnu af Angelboerne »Væsel« eller »Væsling«, endskønt Omgangssproget i Dag er Angelboplattysk. En Væsel er ilde set af de fleste Mennesker, skønt den fanger flere Mus end mangan Kat, thi der er Ulykke ved at mødes med en Væsel.

En Væsel kan volde Fortræd blandt Kreaturer. Løber en Væsel hen over et Dyr, der ligger ned, da kan dette ikke rejse sig uden Hjælp. Ja nogle holder paa, at en Ko, over hvis Ryg en Væsel er løbet hen, derefter er krydslam.

Efter en 70 aarig Meddeler.

MODERMÆRKET.

En Meddelerske, som er født 1856, fortæller:

Naar et Barn fødes med et Modermærke, bærer Barnets Moder selv Skylden, da hun er i Stand til at hindre det.

En frugtsommelig Kvinde skal, hvis hun vil være sikker paa, at hendes Barn ikke skal fødes med et Modermærke, lade et lille Stykke af den nederste Søm usyet paa det Stykke Linned, hun bærer nærmest sin Krop.

OM LIG.

Det Lagen, et Lig ligger paa, medens det er »ophårt« (lagt paa Baare), skal tages bort fra Liget, saa snart den døde hæves op for at blive lagt i Kiste. Undlades det, saa hengaar der kun kort Tid, før der igen kommer til at staa Lig i Huset.

Den Dør i Huset, gennem hvilken et Lig bæres ud til Rustvognen, skal lukkes straks efter, at Ligkisten er baaret ud. Gøres dette ikke, saa bæres der snart igen et Lig ud ad Husets Dør.

Efter en 69 aarig Meddelelser.

GODE RAAD.

En frugtsommelig Kone maa ikke tage imod Blod fra en Gris, naar den slagtes, thi da vil det Barn, hun føder, komme til at lide af Ligfald.

Naar en frugtsommelig Kvinde gaar under en Stige, hvorpaa der hænger en Gris ved Bagbenene, kommer det Barn, hun føder, til at lide af Klatresyge.

Dør der et Barn, der faar Die, saa kan Barnets Moder lade et Par Draaber Mælk fra Brysterne dryppe paa det døde Barn, naar det er lagt i Ligkisten. Naar det bliver gjort, svinder Modermælken hos det døde Barns Moder.

Naar nogen plages af Hikke, saa kan han hjælpes af en anden derved, at denne i en brydsk Tone siger: »Wann hest du toletzt sehn de Schimmel?« (Hvornaar har du sidst set Skimmel?). Forskrækkes den, der har Hikke, ved en saadan brydsk Tiltale, fortager Hikken sig straks.

Den, som har Tandpine, skal tage et Smedesøm, stikke et Hul med det ved den Tand, der gør ondt, saa der sætter sig Blod paa Sømmet, og derefter slaa Sømmet væk i et Træ. Gøres dette stiltiende, er Tandpinen forsvundet i samme Øjeblik.

Naar der engang er total Maaneformørkelse, skal man skære en Hasselstok i et Hegn. Denne Stok kan gemmes saa længe, det skal være, uden at den mister sin Kraft til at tage Tandpine paa sig. Dog maa der ikke mæles et Ord, naar Stokken skæres. — Hver Gang den, der ejer en saadan Hasselstok, har Tandpine, skal han flække en Splint af den og stikke med den ved Tandens, saa der sætter sig Blod paa Splinten, saa fortager Tandpinen sig straks.

Folk, der taler i Søvne, lader sig udspørge af den, der tager fat paa den i Søvne talendes Stortaa. Saa længe man holder fast ved Stortaaen, prisgiver den sovende sine Hemmeligheder uden at vide om det.

Efter en 87 aarig Meddelelse.

GODE RAAD.

Hvor Husdøren laases med en Nøgle, der har et Kors i Nøglekammen, der kan en Mare ikke skaffe sig Adgang.

Den, der klipper Negle paa Hænder og Fødder over Kors ved at klippe først højre Haand, saa venstre Fod, derpaa højre Fod og til sidst venstre Haand, har afværget alle Ulykker for sig, indtil der klippes Negle igen.

Efter en 92 aarig Meddelelse.

F. Gammel Sæd og Skik.

BRYLLUPSSKIK.

En 76 aarig Meddelelse husker at have hørt følgende som Dreng:

Naar der var Bryllup, var det Skik, at der ud for de Pladser, hvor Brudeparret skulde sidde til Bords, blev stillet to tykke Tællelys i Kærter. Straks efter at Brudeparret havde sat sig ved Bordet, tændte Skafferen de to Lys. De blev slukkede igen, naar Brudeparret rejste sig fra Bordet. De to Lysstumper, der da var til Rest, blev taget af Bordet og givet til Brudgommen, som gemte dem til Brug senere hen.

Var der Torden, saa blev disse Lysstumper taget frem, stillede paa Bordet og tændte. Derved sikrede man sig imod, at Lynet slog ned og tændte.

SÆD OG SKIK VED BEGRAVELSER.

Paa den lukkede Ligkistes Laag brænder der Begravelsesdagen to Tællelys. De tages af Ligkisten, naar den skal bæres ud til Rustvognen.

De to Lys slukkes af Skammelpigerne ved, at de holder Lysenes Flammer nedefter. Jo længere Lysenes Væger derefter ryger, des bedre er det, thi denne Røg hindrer den døde i at gaa igen i Huset.

De to Lys, der har været tændte paa Ligkisten Begravelsesdagen, maa senere ikke bruges til at lyse med. De skal gemmes hen.

Slægtninger af den døde rører ved Liget, inden Ligkisten lukkes. De gør det for at tage Afsked med den døde, siges der. Før vidnede imidlertid den dødes Slægtninger paa denne Maade. De gav derved til Kende, at de ikke var Skyld i den afdødes Død.

Efter en Meddelel, der er født 1856.

SPANG.

Over Vandløbet mellem Thorsballe og Havetoft-Løjt laa der før et Gangbræt. Dette Bræt kaldte de, da jeg var Barn, »de Spang«. Vejen kaldes endnu »Spangstråt« = Spanggade, og Jorden her kaldes Spang. Til hvilket af de tre, Brættet, Vejen eller Jorden, Navnet Spang først er blevet brugt, ved jeg ikke, tilføjer den 86 aarige Meddelerske.

(Det gamle danske Ord Spang betyder et Gangbræt over et Vandløb, med Rækværk. Se Fejlbergs Ordbog!)

LIGHALM.

I næsten hvert Hus var der tidligere gemt et større Knippe stift Rughalm. Det laa der for at være ved Haanden, naar der døde et Menneske i Huset, da Liget blev lagt paa saadant Straa, inden det blev lagt i Ligkisten.

Ligstraa eller Lighalm, hvorpaa et Lig havde ligget, blev bundet sammen, naar Liget var lagt i Kisten, og gemt hen til den Dag, da Liget blev begravet. Saa blev det taget frem og brændt, medens de var paa Vej til Kirkegaarden med Liget. — Røgen fra Ligstraaet varslede for det næste Lig. Der vilde dø et Menneske i den Retning, hvor Røgen trak hen.

Efter en Meddelerske, der er 92 Aar gl.

VAAGE OVER LIG.

Da jeg var ung, fortæller en 92 aarig Meddelerske i Thorsballe Nørreskov, var det Skik, at unge Piger skiftedes til at vaage hver eneste Nat ved Lig, saa længe de stod over Jorden. Disse Piger, to ad Gangen

hver Nat, sad i en Stue ved Siden af, hvor Liget stod. Fra Tid til anden gik de ind til Liget for at se, om den Døde laa i samme Stilling som sidst, da de saa ind til den. De vaagede ved Ligene, for at der kunde være Hjælp ved Haanden, i Fald den Døde vaagnede.

H. Hvad Folk fortæller.

DE USYNLIGE LEDSAGERE.

En Mand, der boede i Damholm, var blevet Uvenner med nogle andre i samme By, og disse aftalte, at de vilde overfalde ham. En Aften, da det var rigtigt mørkt, lagde to Mænd sig i Baghold bag ved et Hegn, da de vidste, at han skulde til Havetoft. De hørte Manden komme; men da han var kommet ud for dem, saa de, at han ikke var alene; der gik en Mand paa hver Side af ham. Saa turde de ikke overfalde ham.

Manden blev senere spurgt, hvem det var, han fulgtes med paa Vejen. Han svarede: »Jeg fulgtes ingen med. Jeg gik Vejen ene baade fra Damholm til Havetoft og tilbage igen, og jeg traf heller ikke et eneste Menneske undervejs, hverken paa Hen- eller Tilbagevejen«.

Mændene, der gik ved Siden af ham den Aften, var usynlige for ham selv, men ikke for de to, der havde lagt sig i Baghold.

Meddelt af en 75 aarig Mand.

LØNNEN.

Der var engang en Kone, som var meget gridsk og gerrig. Ingen undtagen sig selv undte hun noget, og det blev værre og værre, alt som hun blev ældre. Naar en eller anden bad hende om en Haandsrækning, kendte hun kun et Svar: »Jeg har ikke Tid!« Til sidst blev det saadan for hende, at Søgn og Hellig var ens, kun Arbejde, for at hun kunde lægge Skilling til Skilling.

Det var Jul. Alle havde travlt med Forberedelserne dertil. Kun den gerrige Kone skænkede det ikke en Tanke, det havde hun ikke Tid til.

Juleaften sad hun som enhver anden Aften Aaret rundt foran sin Rok og spandt; hun havde ikke Tid til at stille Rokken til Side Juleaften. »Lad dem, der har Tid til det, holde Jul«, sagde hun ved sig selv. Da aabnedes Døren. Hun saa derhen og hørte en Stemme; der

sagde: »Jeg var gridsk og gerrig, som du er det, jeg havde heller ikke Tid til at holde Jul, men se, dette blev min Løn!« — og med disse Ord blev der rakt en blodig Haand hen til den gerrige Kone.

Efter en 83 aarig Meddeler.

BONDEN OG DE TO LANDSTRYGERE.

To Landstrygere var en Aften paa Vej til en Landsby her i Sognet. Det store Spørgsmaal for dem var, hvor de kunde ligge Natten over. De kunde nok være paa Kroen, men det havde de ikke Penge til. De enedes da om at bede en Bonde om Lov til at ligge Natten over hos ham.

De gik hen til en Gaard, der saa mere indbydende ud end de andre i Byen. De bankede paa, og Bonden lukkede selv op. De sagde, i hvad Ærinde de kom. Bonden spurgte: »Kan I tærskede med Plejl?« — Det kunde de. — »Saa kan I være her, og Mad skal I ogsaa faa«.

Da det var Sengetid, fik de to anvist et Kammer med en Seng. — »Hvad skal vi nu gøre i Morgen tidlig, vi kan jo ikke tærskede med Plejl?« sagde den ene af de to. — »Aa hvad«, sagde den anden, »vi bliver liggende i Sengen og lader som ingen Ting.« — De lagde sig til Rette og sov.

Knap nok var det lyst den næste Morgen, saa var Bonden der for at kalde paa de to. De svarede: »Vi kommer«, og Bonden gik sin Vej, men de to sov videre.

Længe varede det ikke, saa var Bonden der igen: »Hvad, ligger I der endnu?« og saa langede han den, der laa nærmest, en over med en Rem, han holdt i Haanden. Derefter gik han igen, men de to rørte ikke paa sig. Derfor stod Bonden snart igen i Døren og slog igen med Remmen løs paa den, der laa ham nærmest, hvorefter han gik sin Vej.

Den Landstryger, der begge Gange havde faaet Remmen at føle, sagde nu til sin Kammerat: »Lad os bytte Plads!« — Det gjorde de. Lige efter var Bonden der igen, og nu var han for Alvor vred. -- »Nu skal den, der ligger bag ovre, faa Klø«, sagde han, og saa tærskede han løs med sin Rem paa den bageste, indtil de begge sprang ud af Sengen.

»Vi skulde tærskede med Plejl for dig«, sagde den Landstryger, der havde faaet alle Kløene, »men du har tærsket mig med din Rem, og nu er vi kvit«, og saa løb de deres Vej.

Efter en 75 aarig Meddeler.

Vor Julegave

til »Sønderjydske månedsskrifts« holdere er i år udsendt i god tid og vil allerede være de fleste i hænde. Det er Cl. Eskildsens bog »Den sønderjydske befolknings slægtsforbindelser«. Den har i boghandelen kostet 4,75 kroner, lige så meget som månedsskriftet i hele tre fjerdingår, men den tør være vanskelig at købe, da hele oplaget allerede længe har været udleveret fra forlaget.

Eskildsens bog har den samme faste opbygning og klare fremstilling, som findes i alt, hvad han skriver. Han viser, hvorledes sønderjydske æt og arv så godt som for os alle sammen alene viser tilbage til det danske folk. Vore læsere vil vistnok alle være glade ved at læse om, hvorledes Eskildsen når til sit resultat: »Den sønderjydske Befolkning har sine Slægtsrødder i det danske Folk. Derfor er den kun sig selv og i Besiddelse af helstøbt og umistelig Kraft, naar Æt og Modersmaal, Kultur og Hjertebaand viser samme Vej: *til det danske Moderfolk*«.

Til denne sønderjydske befolkning sender vi vore julehilsener og ønsker, at vore holdere også i år må få glæde af vor julegave og ved den få ny tilskyndelse og hjælp til fremdeles at holde fast ved troska-ben imod det danske land og det danske folk.

H. Lausten-Thomsen.

Stedfortegnelse.

A

Aabenraa 33, 34, 35 ff., 56, 71,
72, 127, 130, 132, 139, 152, 164,
202.
Aartoft 199.
Aarup 156.
Aarø 33.
Aarøsund 160.
Abild 133.
Adelby 178, 181.
Als 16, 59, 166, 178, 184.
Amrum 77, 133.
Angel 16, 217 f.
Anslet 144.
Astrup 46 ff.
Augustenborg 161 ff., 200, 202.

B

Ballum 47.
Barsmark 33.
Bejerholm 141, 152, 153 ff., 157 ff.
Birkelev 16.
Bjergskov 59.
Bjolderup 130, 157.
Bollerslev 33.
Bondesbøl 217 ff.
Borg 191.
Bov 34, 116.
Bov (Burkal) 140.
Bovlund 112.
Bramsted 65.
Branderup 33.

Brarup 65.
Bredebro 33.
Broager 71.
Broagerland 6.
Broderup 31, 116.
Brorsbøl 152.
Brøns 47, 131.
Burkal 72.
Bygvraa 145, 146.
Bylderup 131.
Bæk 195.
Bøgslund 116.
Bøjskov 157.
Bønderby 61 ff.

C

Christiansfeld 50 f.

D

Daler 132, 133, 191, 192.
Damholm 217 ff.
Dybbøl 204 ff.
Døstrup 47, 129, 132, 192.

E

Egebæk 31, 116.
Egernsund 33, 178.
Eggebæk 113.
Ejsbøl 149.
Ellehus 126.
Ellund 116.
Emmerlev 7, 116, 140, 185 ff.
Ensted 130.

F

Farrisskov 75.
 Favervraa 142.
 Feldum 149, 156.
 Felsted 33, 70 f.
 Felstedskov 71.
 Fjellumhøj 194 ff.
 Fjelstrup 141 ff.
 Flensborg 61, 66 ff., 83, 129, 148,
 217.
 Flensborg A. 108.
 Flovt 155.
 Foldingbro 87.
 Forballum 52.
 Fovslet 143.
 Frøs H. 77.
 Frøslev 112, 116
 Før 77, 132, 133, 175.

G

Gallehus 66 ff.
 Gammelby (Angel) 141.
 Gammelby (Emmerlev) 186.
 Gammelby (Fjelstrup) 145.
 Gasse 12, 53.
 Gesing 186.
 Gottorp 69 f., 83.
 Graasten 33, 161 ff., 176, 178, 181,
 184, 200.
 Gram 121 ff., 129, 132.
 Gram H. 76, 77.
 Grarupgaard 152 f., 155 f.
 Gymose 152 f., 156.

H

Haderslev 25, 26, 33, 52, 65, 83,
 132, 149, 153, 156, 157, 160, 195,
 202 f.
 Gl. Haderslev 130, 132, 143.
 Haderslev A. 143.
 Haderslev H. 152 ff.
 Hajstrup 159.

Halk 154 ff.
 Harreslev 116.
 Havetoft 217 ff.
 Havetoft-Løjt 217 ff.
 Hejls 141, 143.
 Hejsager 154, 158.
 Hjerndrup 157, 159.
 Holming 217 ff.
 Hoptrup 148.
 Hostrup (Angel) 217 ff.
 Hostrupskov (Angel) 223.
 Hundevad 152 f., 156.
 Hviding 47, 121.
 Hviding H. 77.
 Hynding 65.
 Højer 33, 35 ff., 65, 136.
 Højholt 219.

I

Immervad 77.

J

Jagel 216.
 Jardelund 116, 117.
 Jegerup 132.
 Jels 75, 122.
 Joelsbjerg 226.
 Jyndevad 116.

K

Kalvslund H. 77.
 Kegnæs 33, 216.
 Keldet 141 ff.
 Kelstrup 148, 196.
 Kjeplund 53.
 Klapholt 217 ff.
 Kliplev 60, 198 f.
 Knud 144, 145, 146, 147.
 Kobbelskov 1 ff.
 Kobbermølle 113.
 Kogsbøl 186.
 Kolk 226.
 Kongeaa 22.

Kragelund 110, 116 f.
Kragelund (Vonsbæk) 152 f., 156,
157.
Krop 158.
Krusaa 33.
Kværs 71.
Kær H. 116, 117.
Kærgaard 191.
Københoved 18.

L

Ladegaard (Kværs) 147.
Langmose 152 ff., 157 f.
Lilholt 154.
List 77.
Lovtrup 98.
Lunding 152 f., 160.
Lundtoft H. 59, 60.
Lydersholm 14.
Lyksborg 163.
Lyrskov 20 ff.
Lø H. 77, 116.
Løgumkloster 72, 74 f., 76, 105,
132, 135.
Løjt 158.

M

Markhedegaard 61 ff.
Maugstrup 132.
Medelby 116.
Medstedgaard 152 ff., 159 f.
Mjolden 49, 50.
Mosbøl 48.
Møgellønder 53, 61 ff., 66 ff., 77,
133 f.

N

Normsted 53.
Notmark 33.
Nustrup 127 ff, 194 ff.
Nørballe 157, 160.
Nørborg 178, 181, 216.

Nørhus 191.

O

Oksenvad 122, 123.
Olmersvold 198.
Olufskjær 152 ff., 157, 160.
Over Jerstal 33.

P

Padborg 105.
Povlskro 198.

R

Raadager 47.
Rabsted 33, 34, 128.
Randerup 33.
Refsø 142.
Rejsby 46 f., 132.
Ribe 61 ff., 77, 78 ff., 122, 128 f.,
185 ff.
Rinkenæs 147, 148, 216.
Rødning 72, 122, 123.
Rømø 53, 77, 191.
Rørkær 65, 72, 135, 137.

S

Satrup H. 217.
Schackenborg 133, 187, 188.
Sillerup 142 ff.
Skamlingsbanke 25, 196 f., 203.
Skast 136, 191.
Skelde 1 ff.
Skibelund 17 ff.
Skodborg 22, 73 ff., 131.
Skodborghus 73 ff.
Skovbølling 148.
Skrave 18.
Skærbæk 16, 46 ff.
Slesvig 217.
Slyngsten 147.
Smøl 82.

Sofiedal 31 f., 105, 110, 112.
Solbærkær 225.
Sommersted 33, 72.
Sodgaard 158.
Sottrup 166.
Sparlund 152 f., 154, 155, 156.
Stenderup 157.
Stendet 143.
Stepping 96.
Strukstrup H. 217.
Sundved 16, 59, 60.
Sønderballe 155.
Sønderborg 35 ff., 86, 162, 164,
178, 181, 203.
Søndergaard 186.
Søndernæs 53.
Sdr. Sejerslev 185 ff., 193.

T

Thorsballe 217 ff.
Thors Kilde 228.
Tinglev 33, 105, 110, 116.
Toftlund 33.
Tornumgaard 142.
Trøjborg 77, 140.
Tyrstrup 156.
Tyrstrupgaard 142.
Tønder 7, 35 ff., 48, 63 ff., 66 ff.,
71, 72, 83, 128, 134 ff., 178.
Tørring 76, 77, 143.
Tørringlen 89, 127.

U

Ubjerg 13 ff.
Uge 33, 198 f.
Ugle H. 217.
Ulkebøl 166, 178, 181.
Ullemølle 53.
Ulleruplund 46 ff.
Ultang 159, 160.
Urnehoved 198.

V

Vandling 155, 156.
Varming 47.
Varnæs 131, 138 f.
Vejbæk 112, 113, 116.
Vesby 116.
Vestergaard (Øsby) 152 ff., 154,
155.
Vilstrup 25, 132, 157.
Vimmersbøl 136.
Visby 128, 132, 191.
Vodder 16.
Vojens 33, 143.
Vonsbæk 142, 150, 157, 160.

Ø

Ørby 144, 149.
Øsby 145, 146, 156, 157, 159, 160.
Østerby 68.
Øster Højst 137 f., 139 f.
Øvelgønne 82.

Køb altid de blindes Varer og støt dermed en god Sag.

Blindes Arbejde A/S

Jagtvej 183 - Tlf. 15 986 - København.

Børsteverer, Gulvklude, Kurvevarer, Madrasser, Træsko, vævede Varer, (Møbel- og Gardinstoffer samt Hvidevarer).

Taler De om Kaffe kommer De ikke uden om

Chr. P. Hansen's

Kaffe-Erstatning

bedst! **1,35 pr. ¹/₂ kg** billigst

Købmagergade 55
P. Hvitfeldtsstræde 4 **C. 5 2 4 2**

Klicheer **HAMMERSCHMIDT**

København

AARHUS

Aalborg

Støt de

sønderjydske

Indsamlinger

A.B.C.

L. Christensen

Manufaktur en gros

Fredensgade 38

A A R H U S

Hotel „Strand“

Sønderborg.

Ny Veranda

Bedste Udsigt til Slot og Vand,

SOLISTKONCERT

hver Eftermiddag og Aften.

Dansk Andels Cementfabrik

N Ø R R E S U N D B Y

Grand Hotel

Telefoner: 1227 - 1228 - 1229

Statstelefon: 25

VEJLE

GRAM

KØLEANLÆG

Brødrene Gram A/S

Vojens

Claus Sørensen

ESBJERG

Kostskolen **TØLLOSE SLOT** 10 km fra Holbæk
1 Times Kørsel fra København. **Skolehjem for Dreng og Piger.**
Udlands-Danskes Børn kan bo paa Skolen i Ferierne. Elever
optages fra 7 Aars Alderen. Underskole, Mellemskole, Realklasse.
Marie Hesseldahl. Louise Højer.

Helsingø Kost- og Realskole

NORDSJÆLLAND

Skolen er beliggende i en smuk skovrig Egn nær Kattegat. Skolebygningen er ny og tidssvarende. Universitetsuddannede Lærere.
Program sendes. *O. Nelsson*



Budtz Müller & Co.

KUNSTHANDEL

Kgl. Hof Leverandør

Bredgade 23 — Telf. C. 1797

København K.

Kampmann, Kierulff & Saxild

Ingeniører & Entreprenører

Vester Farimagsgade 31.

København V.

Telefoner: **7247 — 7267**

Støt

de sønderjydske

Indsamlinger.

HELLEJENS) HELLEJENS) HELLEJENS)
 HELLEJENS) HELLEJENS) HELLEJENS)
 HELLEJENS) HELLEJENS) HELLEJENS)
 HELLEJENS) HELLEJENS) HELLEJENS)
TØR-ELEMENT
 VERDENS ÆLDSTE OG BEDSTE
 HELLEJENS) HELLEJENS) HELLEJENS)
 HELLEJENS) HELLEJENS) HELLEJENS)
 HELLEJENS) HELLEJENS) HELLEJENS)
 HELLEJENS) HELLEJENS) HELLEJENS)

De renser let og skurer godt

med



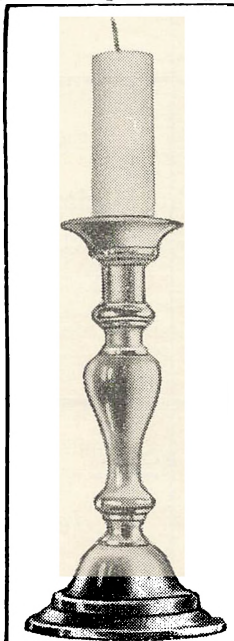
VITO

Kraft Skurepulver

A/8 KAALUNDS SÆBEFABRIKER, KOLDING

A. Th. Andersen-Høyer
 Vin en gros

Telefoner
 9331
 12204
 3931



ALTERLYS
*i alle Størrelser
 og iøvrigt*
*Stearinlys og Vokslys
 af enhver Art.*

ASP-HOLMBLAD
STEARINLYSFABRIKER
 KØBENHAVN

Til alle Festligheder

PREMIER IS

Esbjerg

AKTIESELSKABET

SKARREHAGE MOLERVÆRK

Nykøbing Mors

Midtjyllands Ægekspert

af A. Tornvig-Jensen

Brande

Telefon 84 og 185

Brunkul købes og sælges.

Støt de sønderjydske Indsamlinger

A/S **GYRO**

SKIVE

Skive Jernstøberi & Maskinfabrik

A/s Frederikshavn Savværk og Tømmerhandel

P. Madsen - - Frederikshavn

Nordisk Trikotagefabrik

Haderslev

Aktieselskabet Glud og Marstrands Fabriker

Uplandsgade 20

DANIA

GASAPPARATER

OG GASOVNE

Mest besparende Fabrikat

Fredr Bangs Eftflg.

Nykøbing Mors

Højskolehjemmets Hotel

Svendborg

Overfor Banegaarden - Telf. 743

M. Jensen og M. Andersen.



P. SAXBERG

Skibsprovierteringsforretning

Telf. 86 - Telgr.Adrs: „Saxberg“

SKAGEN

Poul Pedersen

Landsretssagfører

Vejle

Aktieselskabet

Skive Markfrøkontor

Frøavl - Frøhandel

Skive. Telf. 94 2. Lin.

P. Juhl Nielsen

Entrepenør

Tlf. 213

Gl. Kirkevej 45 . Herning

Reserveret

S. S. V.

Aktieselskabet

Motorfabriken „Frederikshavn“

A/S P. ØRSNES' ENKE & SØN

Etableret 1839 - Telefon 376

Guld- og Sølvsmed

Nytorv 1

Aalborg

Støt dansk Industri

M. Jørgensen, Frøavl & Frøhandel

Grejsdalen A/S. Vejle.

KURANSTALTE
V. STARCKE
OVERLÆGE
Gl. Skovridergaard
AABEN HELE AARET
SILKEBORG NY FORLANG
PROSPEKT
TLF (514
315

Oscar Christensen

Kolonial en gros

Kolding — Varde — Haderslev — Aabenraa

N. MIKKELSEN SØRENSEN

Murermester og Entreprenør

Ndr. Fasanv. 217 Tlf. C. 4520, Taga 1700 og 1717

KØBENHAVN



Adda

Korsetterne virker slankende,
sitter eminent og er beha-
gelige i Brug.

Smith & Co. A/S

Cykler og Cykledele
en gros
ODENSE

Carl J. Ulrich & Søn

Aktieselskab

Haslev - Telefon 600

A/S **P. SCHOU & CO.**

TRÆLASTHANDEL

Kolding

(Grundl. 1840)



A. Schjøth

Rør & Sanitet

Vejle

N. P. Hansen & Co.

Spedition — Kontrol
og Pakhusforretning
Odense

Aktieselskabet

Helsingørs Væveri

Helsingør.

Textilfabriken

ved Joh. Pedersen

Helsingør.

